

KONFERENCE

VZDĚLÁNÍ PRO BUDOUCNOST

Jak na mediální vzdělávání

jiri.zelenka@knihovnauk.cz

Co je mediální vzdělávání?

- Rozvoj kritického myšlení a schopnosti analyzovat média
- Porozumění mediálním obsahům, technologiím a jejich vlivu
- Aktivní a zodpovědné zapojení do mediálního prostoru
- **Soubor dovedností, znalostí a postojů, které umožňují jedinci efektivně a kriticky pracovat s médii**

Proč je mediální vzdělávání důležité?

- **Média formují naše vnímání světa** – co vidíme v médiích, ovlivňuje naše postoje a rozhodování > **žijeme v medializovaném světě**
- Prohlubující se digitalizace = rostoucí význam digitální gramotnosti
- Dopad médií na společenské dění a demokracii
- Stírání hranic online a offline světa

Aktuální výzvy MV

- Sociální sítě a algoritmy
- Práce se zdroji
- Dezinformace a misinformace
- AI a její místo v mediálním vzdělávání
- Osobní a datová bezpečnost v online světě

Sociální sítě a algoritmy

- Většina dospívajících tráví na soc. sítích několik hodin denně
- Pro cca 70% procent mladých jsou soc. sítě hlavním zdrojem zpravodajství
- Konzumace vs. vědomé používání
- Klíčová role algoritmů a jejich porozumění
- Nerovnost mezi uživatelem a provozovatelem
 - Meta (Instagram, fb) - \$1.55 trillionů
 - Tik Tok - \$200 billionů
 - Google - \$2.091 trillionů

Práce se zdroji

- Kritický přístup ke zdrojům a obsahu na internetu
 - KDO? PROČ? PRO KOHO?
- Porovnávání více zdrojů
- Opatrnost vůči emocionálně laděným titulkům a textům
- Použití ověřovacích nástrojů
 - Fact-checkingové platformy jako Demagog.cz, Snopes, AFP Fakta, Manipulátoři.cz

Dezinformace a misinformace

- Dezinformace ≠ Misinformace
 - Dezinformace – záměrně vytvořená nebo šířená falešná informace s cílem manipulovat
 - Misinformace – nesprávná nebo zavádějící informace, která je šířena neúmyslně
- Proč dezinformace fungují?
 - Cílí na naše emoce a předsudky
- Jak je můžeme rozpoznat?
 - Silná emocionalita
 - Chybějící zdroje
 - Doprovázejí je manipulativní obrázky a videa

AI a její místo v mediálním vzdělávání

- Velký vliv na to, jak konzumujeme a tvoříme média
 - Algoritmy personalizují obsah, ale také nás mohou uzavřít do informačních bublin
- Deepfake a manipulace – nový level dezinformací
 - Falešné projevy politiků, smyšlené skandály – AI dokáže přesvědčivě „podvrhnout“ realitu
 - Podvody a kyberšikana – falešné nahrávky mohou ničit pověst jednotlivců
- Digitální skeptický přístup – ne vše, co vidíme, je pravda

Osobní a datová bezpečnost v online světě

- “Data jsou nové zlato”
 - Vše, co děláme na internetu vytváří digitální stopu
- Když je něco zdarma, platíte svými daty a pozorností
 - Firmy systematicky sbírají data skrze aplikace, které používáme
 - Následně je využívají k cílení reklamy atd.
- Rizika digitálního světa
 - Phishing a další typy podvodů, úniky dat, kyberšikana
- Jak se můžeme chránit?
 - Používání silných hesel
 - Přemýšlet o tom, co sdílím na internetu
 - Přehled o tom, co sledují aplikace, které používáme

Jak na MV - praktické tipy

- **Začni u studentů – zjisti jejich mediální návyky**
 - Jaké sociální sítě a platformy používají? Kde čerpají informace?
- **Využij mezipředmětový přesah**
 - Mediální vzdělávání není jen záležitostí občanské výchovy – propojuj s dějepisem, češtinou, informatikou i přírodními vědami
- **Využívej aktuální příklady z médií**
 - Pracuj s reálnými zprávami, virálními hoaxy nebo deepfake videi
- **Diskutuj o etice a odpovědnosti v online prostoru**
 - Jaké jsou důsledky kyberšikany, šíření nenávistných komentářů nebo hoaxů?
- **Uč kritické myšlení místo pouhého zapamatování faktů**
 - Povzbuzuj studenty k ověřování, hledání důkazů a diskusi

Užitečné zdroje

- Ucelený přehled zdrojů k MV - <https://svetmedii.info/zdroje-a-data/>
- Audiovizuální lekce - <https://www.jsns.cz/lekce?theme=82#15221-medialni-vzdelavani>
- Metodická a informační podpora mediální výchovy - <http://www.mediasetbox.cz/cs/>
- Společnost nedůvěry - <https://www.irozhlas.cz/neduvera>
- Materiály a inspirace pro pedagogy - <https://rvp.cz/>
- Přehled a hodnocení našich médií - <https://www.nfnz.cz/rating-medii/>

Díky za pozornost!